

EDİTÖRE MEKTUP

12. ORPHEUS KONGRESİ - SAĞLIK BİLİMLERİNDE DOKTORA EĞİTİMİ STANDARTLARI: LİTVANYA'DAN İZLENİMLER

12th ORPHEUS CONGRESS - PhD EDUCATION STANDARDS IN HEALTH SCIENCES: IMPRESSIONS FROM LITHUANIA

¹*Sema Aşkın Keçeli

Doktora eğitiminin standardizasyonunu hedefleyen ORPHEUS komitesi 12. Kongresi bu sene 4-6 Mayıs tarihlerinde Litvanya'da gerçekleştirildi¹. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nü temsilen katıldığım bu toplantıda yaklaşık 12 ayrı ülkeden 150 kişi katıldı. Tüm ülkeler ORPHEUS standartlarını uygulamaya çalışmakta ve böylece doktora eğitiminde büyük gelişimler kaydettiğini belirtmekte idi.

Öncelikle doktora öğrencilerinin ders döneminden başlayacak olursak, etik dersinin zorunlu hale getirildiği ve tüm anabilim dalları programlarında zorunlu ders olarak görülmesi gerekliliği vurgulandı. Bu ders, doktora programlarımızda "araştırma yöntemleri ve yayın etiği" başlığı altında zorunlu ders kapsamına alınmıştır.

Genel olarak, dersler ilk iki yılda verilmektedir, fakat ülkelerin çoğunda ders sayısını azaltma eğilimi dikkati çekmiştir. Bir başka deyişle ORPHEUS ölçütlerine göre tez çalışmasının en az 5-6 yarıyıl olması istenmektedir. Buna göre, öğrenci doktorasının ilk bir yılında ders almakta ve ikinci yılında tez konusu ve danışmanı belirlenmiş olarak tez araştırmasına başlamaktadır. Bu durum üniversitemizdeki mevcut duruma uymasa da, öğrenci ikinci yıl ders almakla birlikte aynı zamanda tez danışman ve tez konusunun belirlenmesi, proje başvurusu gibi basamakları ikinci yılda da yapabilme hakkına sahiptir. Bu nedenle, ikinci yılda da araştırmaya başlayabilmenin ORPHEUS ölçütlerine uygunluğu sağladığı düşünülmektedir.

Doktora eğitiminin temel alanında alınan dersler dışında, öğrencilerin aktarılabilen becerilerle (transferable skills) ile ilgili kurslar alması şiddetle önerilmektedir. Bu becerilerin, iletişim becerileri, eğitim becerileri, araştırma planlama pratiği, gelişim ve öğrenme, tez hazırlama teknikleri gibi konular olabileceği ve öğrencinin bu becerileri mutlaka kazanması gerektiği vurgulanmıştır. Kendi doktora eğitimimiz içerisinde gelişim ve öğrenme (Pedagoji), iletişim becerileri ve bilim felsefesi seçmeli ders olarak yer almaktadır. Bu derslerin danışmanlar tarafından önerilmesi önemlidir.

Amerika, Avrupa ve Baltık ülkelerinde tez izleme komitesi ve tez bitirme sınavında danışmanın yer almadığı dikkat çekmiştir. Tez izleme komitesinde

bir üye mutlaka kurum dışından bir öğretim üyesi olarak seçilmektedir. Bizim üniversitemizde üç kişiden oluşan tez izleme komitesinde bir danışman, biri anabilim dalından başka bir öğretim üyesi, diğeri de branşla ilgili olan başka bir anabilim dalından öğretim üyesinden oluşmaktadır. Yüksek Öğretim Kurumu'nun Nisan 2016'da yayımladığı yönetmelikte danışmanın tez bitirme sınavında oy hakkı olup olmaması Enstitü Yönetim Kuruluna bırakılmıştır. ORPHEUS ölçütlerine uygunluğu sağlamak için yaptığımız çalışmalarda, Mayıs 2017 Enstitü Kurulu toplantımızda, tez bitirme sınavlarına danışmanın girmesi fakat oy hakkı bulunmaması kararı alınmıştır. Böylece doktora derecesinin daha nesnel kararlar ile alınacağı düşünülmektedir.

Danışman eğitiminin gerekliliği birçok oturumda konuşuldu. Danışmanın doktora öğrencisiyle verimli çalışma yöntemleri, eğitimsel modeller, etik değerler, kariyer planlamada öğrenciye destek gibi konularda verilen eğitimin gerekliliği vurgulandı. Kongre izlenimlerimizi takiben danışman eğitimine büyük önem veren Enstitümüzde, 2017-2018 eğitim döneminde bir-iki günlük danışman eğitimi ile ilgili kurs verilmesini planlandı. Yine bu konuyla ilgili olarak, kongrenin sonunda yapılan çalıştay tüm katılımcıların cep telefonlarına indirdikleri bir program aracılığı ile interaktif olarak gerçekleştirildi. Son derece verimli olan bu çalıştayda danışmanın görevleri ve sorumlulukları farklı ülkelerden gelen temsilcilerin deneyimlerini sunmasıyla ayrıntılı olarak tartışıldı. Öğrencinizle bir araya gelme sıklığınız, öğrencinizin bilimsel gelişimini takip etme yönteminiz, öğrenci yakınmaları neler olabilir gibi sorular danışmanlara yöneltildi ve katılımcıların cevapları incelendi. ORPHEUS ölçütlerine göre öğrencinin tez bitirme sınavına girebilmesi için üç uluslararası hakemli dergide (SCI veya SCI-expanded kapsamında) yayın yapmış olması şartı istenmektedir. Üç yıldır ORPHEUS etiketi almış olan Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bu şartı uygulamaya koymuş², etiket almak üzere olan Hacettepe Üniversitesi ise yeni uygulamaya başlamıştır. Enstitümüz de ORPHEUS etiketi alma çalışmalarında olduğundan yayın kuralı konusunda maalesef bu gelişmeyi sağlayamamıştır.

¹Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji A.D., Kocaeli, Türkiye

Geliş:
29.05.2017

Kabul:
08.06.2017

Sorumlu yazar

Sema Aşkın Keçeli

Kocaeli Üniversitesi, Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji A.D., Kocaeli, Türkiye

e- mail:
sema.keceli@yahoo.com.tr

Yönetmeliğimize göre doktora adayının tez bitirme sınavından önce bir yayımlanmış yayını olması yeterli bulunmaktadır. Enstitümüz ilkesel olarak araştırmanın uluslararası kabul edilebilirliğini göstermesi açısından tezden yapılan yayınları da kabul edecek ve bir de yayımlanmak üzere olan yayınının bulunmasını dikkate alacaktır.

Kongrede yapılan sunumlarda çoğu Enstitüde Doktora Öğrencileri araştırma günleri düzenlendiği gözlenmiştir. Öğrenci günlerinde araştırma sunumları yapılmakta ve bu sunumlar tüm akademik personele açık olarak gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda, Enstitümüzde her ay iki yüksek lisans veya doktora öğrencimizin yaptıkları araştırmaların sunumları “Bilimsel Konuşmalar” adı altında gerçekleştirilmektedir. Kongre izlenimlerinden sonra, bu sunumların Öğrenci Günleri şeklinde ve her dönem bir kez olmak üzere bir araya getirilmesinin daha verimli olacağı kanısına varılmıştır.

ORPHEUS etiketi alan Dokuz Eylül Üniversitesi'nin doktora eğitiminde yapmış olduğu değişiklikler çerçevesinde gösterdiği gelişmeler gözlemlenmiş ve Türkiye'deki tüm Sağlık Bilimleri Enstitülerine örnek olmuştur³. Sonuç olarak, Litvanya ORPHEUS kongresi, doktora eğitimimizi gözden geçirip ORPHEUS ölçütlerine uygunluk yönünde ilerlememizi sağlamıştır.

Kaynaklar

1. Program and Abstract Book, 12th Orpheus Conference, PhD training in health Sciences and Biomedicine from the Interdisciplinary Perspective, 4-6 May, 2017, Klaipeda, Lithuania.
2. Danışmanlık Eğitimi Çalıştayı Kitapçığı, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2014.
3. ZdravkoLacković, GulGuner-Akdoğan.Orpheus Standards and TheEuropean Vision in PhD education in Biomedicine and Health Sciences. MUSBED 2012;2(Suppl. 2):43-45.